

กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่
ตำบลไค้ขุน
อำเภอห้วยผึ้ง ปี ๒๕๖๙

สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง
จังหวัดกาฬสินธุ์

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ จัดทำขึ้นตามโครงการพัฒนาชุมชน ประจำปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดอ่อน - จุดแข็ง - โอกาส-ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของตำบล มุ่งเน้นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกเทศบาลตำบลไค้่นุ่น อาสาสมัครเกษตร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ตลอดจนหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตามโครงการพัฒนาชุมชนฉบับนี้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่นและผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและร่วมมือเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในตำบลไค้่นุ่น อำเภอห้วยผึ้ง ดีขึ้นและยั่งยืนสืบไป

สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง

จังหวัดกาฬสินธุ์

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญภาพ

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลด้านกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๒ อาณาเขต	๑
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๒. ลักษณะภูมิประเทศ	๓
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๔
๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน	๔
๒.๓ กลุ่มชุดดิน	๕
๓. ลักษณะภูมิอากาศ	๖
๓.๑ ฤดูกาล	๖
๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ	๖
๔. เส้นทางคมนาคม	๖
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างหมู่บ้าน	๖
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างอำเภอและตำบล	๖
๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๗
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ	๗
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ	๗
๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๘

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ	๙
๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๑๐

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร	๑๐
๑.๑ เกษตรกร	๑๐
๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร	๑๕

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบล	
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล	๒๐
๑.๑ แหล่งน้ำหลัก	๒๐
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม	๒๐
๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต	๒๒
๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก	๒๓
๑.๕ ต้นทุนการผลิต	๒๓
๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด	
๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๒๕
๒. การวิเคราะห์ Supply chain	๒๖
บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	
๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ	๒๙
๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๓๑
บรรณานุกรม	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงเขตการปกครอง	๒
๒	แสดงสรุปเขตการปกครอง	๓
๓	แสดงพื้นที่ป่าไม้	๔
๔	แสดงข้อมูลฤดูกาล	๖
๕	แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี	๖
๖	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง	๗
๗	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก	๗
๘	แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	๗
๙	แสดงข้อมูลบ่อบาดาล	๘
๑๐	แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๘
๑๑	แสดงข้อมูลด้านพืช	๙
๑๒	แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์	๙
๑๓	แสดงข้อมูลด้านประมง	๑๐
๑๔	แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร	๑๐
๑๕	แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ	๑๑
๑๖	แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ	๑๑
๑๗	แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน	๑๑
๑๘	แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์	๑๑
๑๙	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร	๑๕
๒๐	แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๑๖
๒๑	แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๑๖
๒๒	แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๑๖
๒๓	แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์	๑๗
๒๔	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร	๑๗
๒๕	แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร	๑๗
๒๖	แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน	๑๘
๒๗	แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๑๘

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๒๘	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่	๑๙
๒๙	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๒๐
๓๐	แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิต ตำบลไค้ปูน	๒๑
๓๑	แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม	๒๒
๓๒	แสดงต้นทุนการผลิต	๒๓
๓๓	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่	๒๕
๓๔	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๒๖
๓๕	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ข้าว ตำบลไค้ปูน	๒๖
๓๖	แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	๒๙
๓๗	แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๓๑

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑	แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่อตำบล	๑
๒	แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบล/อำเภอ	๓
๓	แผนที่แสดงความลาดชันตำบล/อำเภอ	๔
๔	แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินตำบล	๕
๕	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบล	๘
๖	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๒๐
๗	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)	๒๑
๘	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๒๒
๙	แสดงปฏิทินการเพาะปลูก	๒๓
๑๐	แสดงวิธีการตลาดตำบล/อำเภอ	๒๕

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลด้วยกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

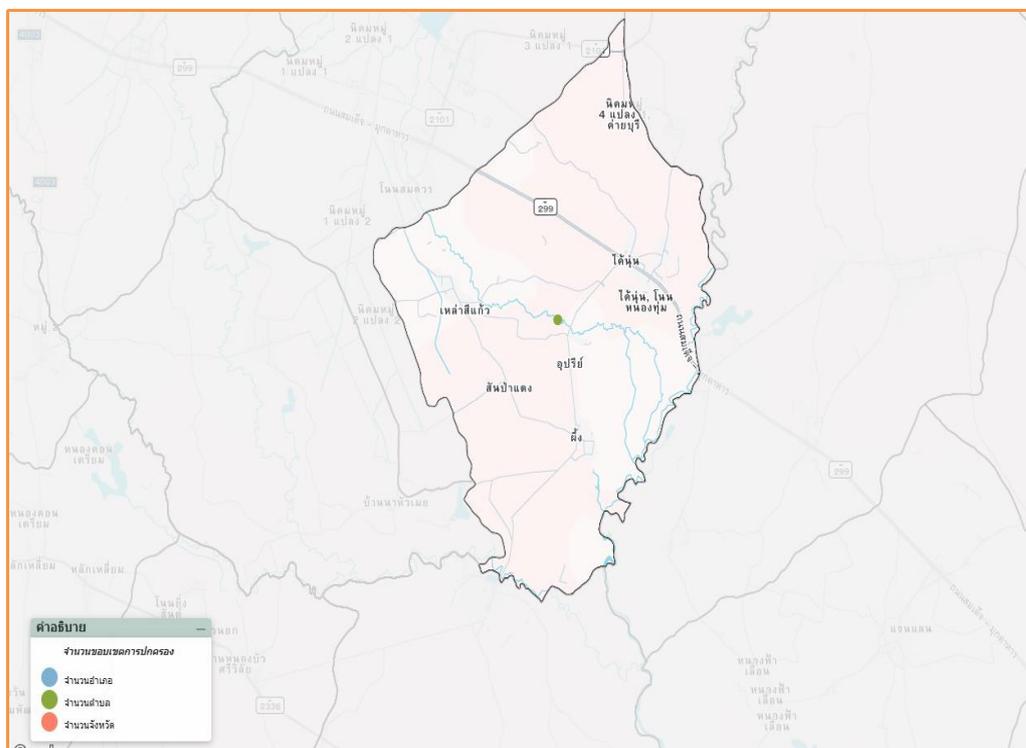
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

ตำบลไค้่นุ่น ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก ของอำเภอห้วยผึ้ง ระยะทางห่างจากอำเภอ ๒ กิโลเมตร ห่างจากจังหวัด ๔๙ กิโลเมตร การคมนาคมมีถนนลาดยาง (ทางหลวงแผ่นดิน) ตัดผ่านระหว่างอำเภอสมเด็จ และอำเภอห้วยผึ้ง การคมนาคมสะดวก สภาพการตั้งบ้านเรือนอยู่กันเป็นกลุ่มก้อนตามเครือข่าย มีภาษาพูดชนบทใช้เป็นคนเอง มีความรักอยู่กับธรรมชาติ ส่วนมากลักษณะการตั้งบ้านเรือนชอบอยู่ตามที่ราบลุ่ม มีทั้งหมด ๑๓ หมู่บ้าน ลักษณะพื้นที่เป็นลูกคลื่น มีปัญหาการชะล้างของหน้าดิน และการกักเก็บน้ำในฤดูฝน ถนนที่ใช้ในการขนส่งสินค้าเกษตรส่วนมากเป็นถนนลูกรัง ใช้ประโยชน์ได้ในระดับปานกลาง

๑.๒ อาณาเขต

ตำบลไค้่นุ่น อำเภอห้วยผึ้ง มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	จดกับ ตำบลนิคมห้วยผึ้งผลเทือกเขาภูพาน
ทิศใต้	จดกับ ตำบลหนองฮีบุตร อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์
ทิศตะวันออก	จดกับ เขตอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
ทิศตะวันตก	จดกับ ตำบลนิคมห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่อตำบล

(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ.๒๕๖๙)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตปกครองออกเป็น ๑ ตำบล แบ่งเป็น ๑๓ หมู่บ้าน
- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น เทศบาลตำบลไค้ปูน

จำนวน ๑ แห่ง

ตารางที่ ๑ แสดงเขตการปกครอง

หมู่ที่	ชื่อ	หมู่บ้าน
๑		บ้านไค้ปูน
๒		บ้านไค้ปูน
๓		บ้านอุปรี
๔		บ้านผึ้ง
๕		บ้านเหล่าสีแก้ว
๖		บ้านค่ายบุรี
๗		บ้านโนนสัมพันธ์
๘		บ้านไค้ปูน
๙		บ้านเหล่าสีแก้ว
๑๐		บ้านสันป่าแดง
๑๑		บ้านไค้ปูน
๑๒		บ้านไค้ปูน
๑๓		บ้านเหล่าสีแก้ว

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๒ แสดงสรุปเขตการปกครอง

หมู่ที่	เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	จำนวนบ้าน(ครัวเรือน)
๑	๒,๐๔๔	๑๗๖
๒	๑,๕๕๔	๑๕๒
๓	๑,๐๕๙	๑๑๓
๔	๒,๖๒๘	๒๑๒
๕	๑,๐๗๙	๑๑๔
๖	๔๘๖	๔๔
๗	๖๐๑	๗๙
๘	๑,๑๓๗	๑๒๐
๙	๗๗๙	๘๑
๑๐	๓๘๐	๓๓
๑๑	๑,๑๓๐	๑๑๐
๑๒	๙๐๓	๑๒๑
๑๓	๑,๐๑๒	๑๐๕
รวม	๑๔,๗๙๒	๑,๔๖๐

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ.๒๕๖๘

๒. ลักษณะภูมิประเทศ

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม ลักษณะภูมิประเทศเป็นเนินเขาสลับกับป่าโปร่งและทุ่งราบ

ตำบลไค้่น อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีสภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ป่าในปัจจุบัน มีลักษณะเป็นป่าผลัดใบที่อยู่ในสภาพเสื่อมโทรมและรกรากพันพู่ โดยมีเนื้อที่ป่าไม้ประมาณ ๓๙๘ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๑.๔๑ ของพื้นที่ตำบลทั้งหมด ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าขนาดเล็กและส่วนใหญ่ถูกปรับเปลี่ยนสภาพเป็นพื้นที่เกษตรกรรม

ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบล/อำเภอ

(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ.๒๕๖๙)

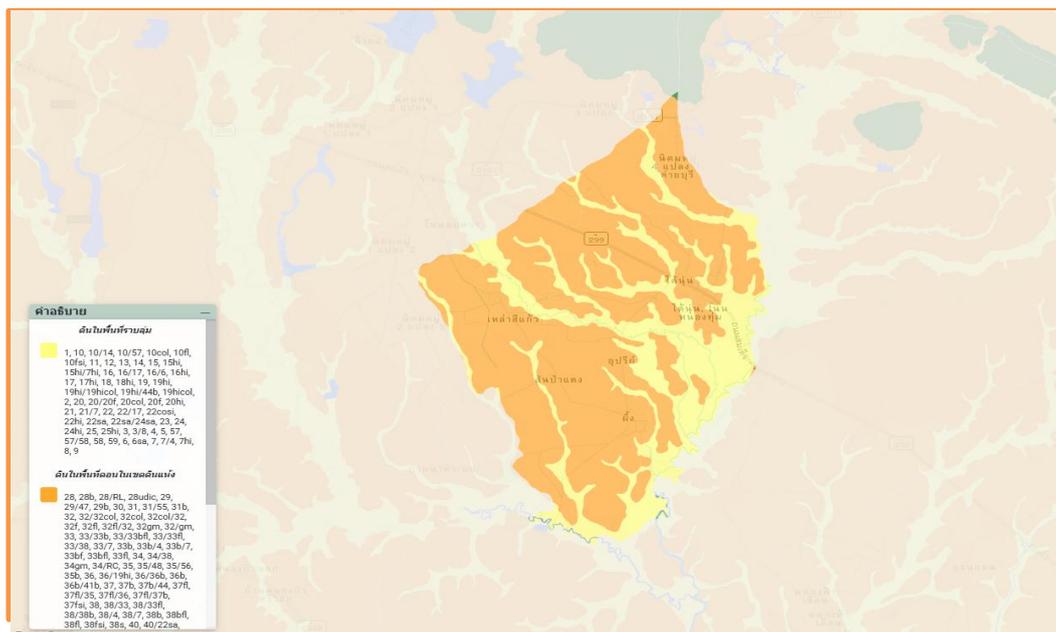
ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่ป่าไม้

หมู่ที่	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
๓	๑,๐๕๙	๙๘	๙.๒๕
๔	๑,๖๒๘	๑๒๒	๗.๔๙
๕	๑,๐๗๙	๗๘	๗.๒๒
๑๑	๑,๑๓๐	๑๐๐	๘.๘๔
รวม	๔,๘๙๖	๓๙๘	๘.๑๒

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ.๒๕๖๘

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของตำบลไค้ปูน ทางทิศเหนือของตำบลเป็นที่สูงและภูเขา ซึ่งมีระดับความสูง ๔๔๒ เมตร และลาดชันสูงสู่ทิศใต้ของตำบลเรื่อย ๆ คือระดับความสูง ๓๖๔,๓๐๐,๒๐๐,๑๗๖ และต่ำสุด ๑๗๐ เมตร จึงทำให้ท่อนเหนือของตำบลเป็นภูเขาส่วนทางตอนใต้ของตำบลเป็นราบและเป็นลูกคลื่นลอนตื้นสลับกัน

ภาพที่ ๓ แผนที่แสดงความลาดชันตำบลไค้ปูน

ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ.๒๕๖๙

๒.๓ กลุ่มชุดดิน

ลักษณะของดิน

พื้นที่ตำบลไค้หนุน ประกอบด้วยลักษณะดินชุดต่าง ๆ ดังนี้

๑. ดินชุดน้ำพอง มีประมาณ ๓๐% ของพื้นที่ตำบล
๒. ดินชุดโคราช สติก วาริน ยโสธร ซึ่งมีความลาดชัน ๕-๘ % มีประมาณ ๑๒ %

ของพื้นที่ตำบล

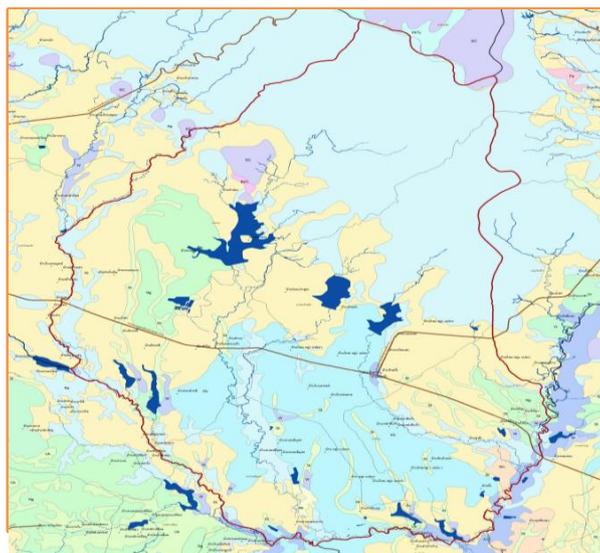
๓. ดินชุดโคราช สติก วาริน ยโสธร ซึ่งมีความลาดชัน ๒-๕ % มีประมาณ ๘ % ของพื้นที่ตำบล
๔. ดินชุดโคราช สติก วาริน ยโสธร ซึ่งมีความลาดชัน ๐-๑ % มีประมาณ ๓% ของพื้นที่ตำบล
๕. ดินชุดร้อยเอ็ด ความลาดชัน ๐-๑ % มีประมาณ ๕ % ของพื้นที่ตำบล
๖. ดินชุดร้อยเอ็ด ความลาดชัน ๒-๕ % มีประมาณ ๒ % ของพื้นที่ตำบล
๗. สภาพพื้นที่ลาดชันเชิงลอนเป็นบริเวณพื้นที่ภูเขาและเทือกเขา มีความลาดชันมากกว่า ๗๕ % ไม่เหมาะสมกับการเกษตรทุกประเภท ควรสงวนไว้เป็นป่าธรรมชาติ รักษาแหล่งต้นน้ำลำธารมีประมาณ ๔๐ % ของพื้นที่ตำบล

๑. ดินชุดน้ำพอง

๑. มีปริมาณ ๓๐ % ของพื้นที่ตำบล สภาพภูมิประเทศเป็นลูกคลื่นลอนชันเล็กน้อย เนื้อดินเป็นทรายปนร่วนสีเทาอ่อนปนน้ำตาล ความลาดชัน ๓-๑๐ % หน้าดินลึกมาก การระบายน้ำค่อนข้างมากปริมาณอินทรีย์วัตถุต่ำ ความเป็นกรดเป็นด่าง ๕.๕-๗.๐ ปริมาณฟอสฟอรัสต่ำ ปริมาณโปรแตสเซียมต่ำระดับความอุดมสมบูรณ์ไม่เหมาะสมกับการปลูกพืช บริเวณที่พบคือ ม.๑ ม.๒ ม.๓ ม.๕ ม.๑๒ ซึ่งมีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ๑๗๐-๑๗๖ เมตร

๒. ดินที่มีความเหมาะสมในการปลูกข้าวน้อย มีประมาณ ๑๑ % ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ดิน ชุดโคราช สติก วาริน ยโสธร ซึ่งเป็นพวกดินร่วน ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ความสามารถอุ้มน้ำต่ำ จะเกิดปัญหาขาดน้ำในช่วงที่แห้งแล้ง ซึ่งจำกัดผลผลิตข้าวที่เกิดขึ้นเกือบทุกปี

๓. ดินที่ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว มีประมาณ ๔๒ % ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ดินชุดน้ำพองและชุดโคราชที่มีความลาดชัน ๕-๘ % มีข้อจำกัดในการปลูกข้าวคือ ความอุดมสมบูรณ์ต่ำและเป็นดินที่อยู่ในภูมิประเทศระดับสูง หรือพื้นที่เป็นลูกคลื่น การไหลซึมของน้ำใต้ดินเป็นไปอย่างรวดเร็วดินไม่สามารถจะกักน้ำไว้ได้

ภาพที่ ๔ แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอ

(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๙)

๓. ลักษณะภูมิอากาศ

๓.๑ ฤดูกาล

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม
 ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม
 ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือน ตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือได้พัดพานำมวลอากาศเย็น และแห้งเข้ามาปกคลุมส่งผลให้ท้องฟ้าโปร่ง อากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง
 โดยสามารถสรุปได้ดังนี้ ดังนี้

ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลฤดูกาล

ฤดูกาล	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ฤดูร้อน	/	/	/	/	/							
ฤดูฝน					/	/	/	/	/			
ฤดูหนาว	/									/	/	/

๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ

ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี

ปี	ปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี (มม.)	ปริมาณฝนเฉลี่ย (มม.)	จำนวนวันฝนตก (วัน)	เดือนที่ฝนสูงสุด	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)		
					สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๖๓	๑๗๓๕	๑๔๔.๕	๑๑๘	กันยายน	๔๑.๘	๑๐.๖	๒๗.๕
๒๕๖๔	๑๑๐๙.๔	๙๒.๔	๑๐๒	กันยายน	๓๙.๕	๙.๖	๒๗.๔
๒๕๖๕	๑๔๗๙.๕	๑๒๓.๓	๑๑๕	กันยายน	๓๘.๔	๑๐	๒๗.๑
๒๕๖๖	๑๖๔๐.๓	๑๓๖.๗	๑๒๑	สิงหาคม	๔๑.๕	๑๑.๒	๒๗.๘
๒๕๖๗	๑๔๑๓.๘	๑๑๗.๘	๑๐๕	กันยายน	๔๒	๑๐.๕	๒๘.๒

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาภาพสินธุ์, พ.ศ.๒๕๖๗

๔. เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างหมู่บ้าน

ตำบลไค้หนุน อำเภอห้วยผึ้งมีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางในการเชื่อมต่อขนส่งผลผลิตทางการเกษตร ดังนี้

การคมนาคมของตำบลไค้หนุน มีถนนลาดยางผ่านตำบลโดยผ่าน หมู่ที่ ๑,๘ และหมู่ที่ ๑๑ ถนนระหว่างหมู่บ้าน ลูกรัง สามารถติดต่อกันได้ตลอดเวลา และทุกฤดูกาล

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างอำเภอและตำบล

การคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอและตำบล สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียดดังนี้
 ทางรถยนต์ สามารถเดินทางได้สะดวก คือ

- ทางหลวงหมายเลข ๒๙๙ เส้นทางระหว่าง ตำบลไค้ปูน ถึง อำเภอห้วยผึ้ง ระยะทาง ๕ กิโลเมตร
- ทางหลวงหมายเลข ๒๙๙ เส้นทางระหว่าง ตำบลไค้ปูน ถึง จังหวัดกาฬสินธุ์ ระยะทาง ๕๐ กิโลเมตร

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ (เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง)

๑. ลำห้วยพะยั้ง เป็นแหล่งน้ำใช้เพื่อการเกษตรโดยไหลผ่าน หมู่ที่ ๒,๑๒ และหมู่ที่ ๘ สามารถใช้น้ำเพื่อการเกษตรได้ ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ถึง เดือนมกราคม ของทุกปี

๒. ลำห้วยผึ้ง เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร โดยไหลผ่าน หมู่ที่ ๕,๑๓,๙,๓ และหมู่ที่ ๔ มีน้ำใช้ตั้งแต่เดือน มิถุนายน ถึงเดือน กุมภาพันธ์ ของทุกปี

๓. คลองส่งน้ำชลประทาน จากอ่างเก็บน้ำห้วยผึ้ง ห้วยฝา และห้วยสะทาด โดยไหลผ่าน หมู่ ๕,๙ และหมู่ที่ ๑๓ สามารถใช้น้ำเพื่อการเกษตร ตั้งแต่เดือน มิถุนายน ถึงเดือน มีนาคม ของทุกปี สามารถส่งเพื่อการเกษตรได้ประมาณ ๒๕๐ ไร่ ทั้ง ๓ หมู่บ้าน อยู่ทางทิศใต้ของคลองส่งน้ำ

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ

๑) โครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ที่	ชื่ออ่าง/ประตูระบายน้ำ	หมู่ที่	ความจุที่ระดับน้ำสูงสุด (ล้าน ลบ.ม.)	ความจุที่ระดับน้ำเก็บกัก (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
-	-	-	-	-	-

ที่มา : ....., พ.ศ.....

๒) โครงการชลประทานขนาดเล็ก

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก

ที่	หมู่ที่/ตำบล	โครงการ						รวมปริมาณน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	รวมพื้นที่ได้รับประโยชน์ (ไร่)
		อ่างเก็บน้ำ	ท่อระบายน้ำ	ฝาย	ระบบส่งน้ำ	สถานีสูบน้ำ	รวม		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ที่มา : ....., พ.ศ.....

๓) แหล่งน้ำอื่น ๆ

(๑) สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (บ่อจิว ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร)

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ที่	หมู่ที่/ตำบล	ปี ๒๕๔๘ - ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๘		รวม	
		ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ
๑	ไค้ปูน	๓๓	๓๓	๓๓	๓๓	๓๓	๓๓

ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ.๒๕๖๙

(๒) บ่อบาดาล

ตารางที่ ๙ แสดงข้อมูลบ่อบาดาล

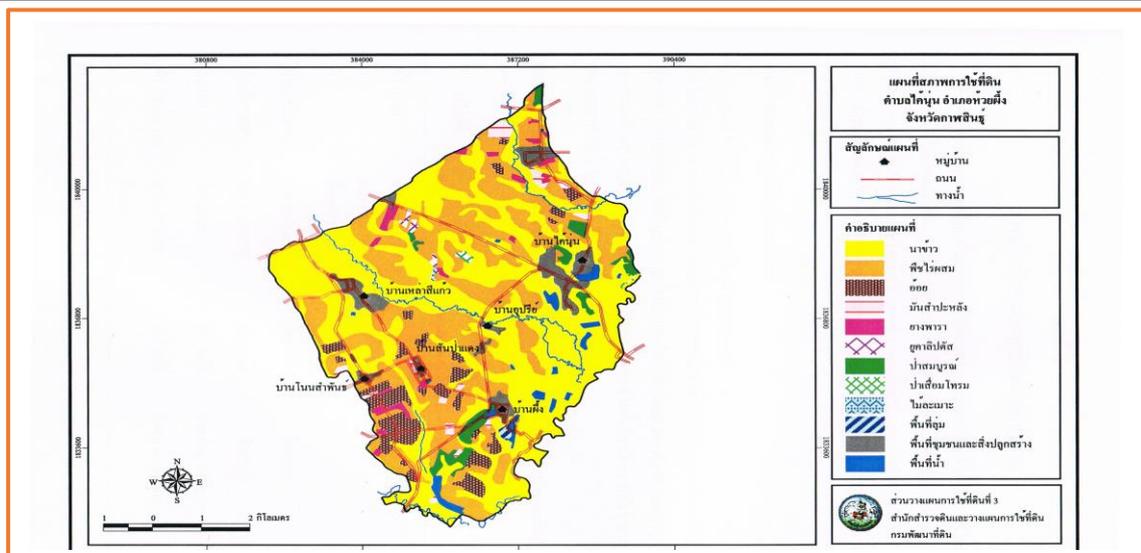
ที่	หมู่ที่/ตำบล	ด้านการเกษตร (บ่อ)	ด้านอุปโภค - บริโภค (บ่อ)	รวม (บ่อ)
๑	ไค้ปูน	๑๕	-	๑๕

ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ.๒๕๖๙

๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ตารางที่ ๑๐ แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า	๓๒๑๑.๐๑	๑๘.๗๙
พืชไร่	๖๒.๕๓	๐.๕๖
ไม้ยืนต้น	๑,๑๑๓.๖๗	๕.๕
ไม้ผล	๓	๐.๐๗
พืชสวน	๖.๑๖	๐.๐๔
พื้นที่นา	๙,๖๒๙.๙๕	๕๙.๑๑
พืชน้ำ	-	-
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	-	-
ทุ่งหญ้าและโรงเลี้ยงสัตว์	๒๘๒.๒๓	๑.๖๕
พื้นที่ลุ่ม	-	-
พื้นที่น้ำ	๘๗๔.๐๑	๕.๑๒
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๑๑๗๖.๑๖	๖.๘๘
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๙๐๐.๑๕	๕.๒๗

ภาพที่ ๕ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลไค้ปูน อำเภอห้วยผึ้ง

(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ.๒๕๖๘)

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ

ประชากรตำบล ไค่ปูน อำเภอห้วยผึ้ง ประชากรมีอาชีพหลักคือ เกษตรกร มีพื้นที่การเกษตรจำนวน .

๑๐,๗๒๙.๖๙ไร่ (ร้อยละ ๗๒.๕๓ ของพื้นที่ตำบล)

ตารางที่ ๑๑ แสดงข้อมูลด้านพืช

หมู่ที่	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)							รวมพื้นที่การเกษตรทั้งหมด (ไร่)
		ข้าว (ไร่)	อ้อยโรงงาน (ไร่)	มันสำปะหลัง (ไร่)	ยางพารา (ไร่)	ปาล์ม น้ำมัน (ไร่)	.... (ไร่)	พืชอื่นๆ (ไร่)	
๑	๒,๐๔๔	๑,๑๗๘.๕๗		๘	๔๘	๑.๕๐			๓,๒๘๐
๒	๑,๕๕๔	๕๕๕.๕๓							๒,๑๑๐
๓	๑,๐๕๙	๗๑๘.๐๙			๒๑.๗๘				๑,๗๙๙
๔	๒,๖๒๘	๒,๐๓๑.๗๐							๔,๖๖๐
๕	๑,๐๗๙	๗๗๘.๑๕			๒๓				๑,๘๘๐
๖	๔๘๖	๒๙๐.๖๗			๑๑๔.๖๐				๘๙๑
๗	๖๐๑	๑๕๒.๕๒	๑๔.๗๕	๕	๕๖๖.๘๑				๑,๓๔๐
๘	๑,๑๓๗	๘๕๗.๔๑	๒๔.๗๘						๒,๐๑๙
๙	๗๗๙	๖๔๘.๙๘	๙.๐		๓.๒๕				๑,๔๔๐
๑๐	๓๘๐	๑๑๒.๐๐			๑๘๐.๗๐				๖๗๓
๑๑	๑,๑๓๐	๘๒๒.๕๕			๖๔.๕๔				๒,๐๑๗
๑๒	๙๐๓	๖๒๓.๓๑							๑,๕๒๖
๑๓	๑,๐๑๒	๘๖๐.๕๐			๑๔				๑,๘๘๗
พื้นที่รวม	๑๔,๗๙๒	๙,๖๒๙.๙๘	๔๘.๕๓	๑๓	๑๐๓๖.๖๘	๑.๕			๑๐,๗๒๙.๖๙

ที่มา : สำนักงานอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์ (ถ้ามี ถ้าไม่มีให้ -)

หมู่ที่	เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รวม (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)
รวมทั้งหมด									

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ.....,พ.ศ.....

- โรงงานผลิตอาหารสัตว์ .....แห่ง คือ .....

ชื่อโรงงาน.....ที่ตั้ง.....

- โรงงานฆ่าสัตว์ปีกมาตรฐาน ...-.....แห่ง คือ.....-.....
ชื่อโรงงาน.....-..... ที่ตั้ง.....-.....
- ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่.....-.....จำนวน คือ
ชื่อฟาร์ม.....-.....ที่ตั้ง.....-.....

ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ถ้ามี ถ้าไม่มีให้ -)

หมู่ที่	เกษตรกรรวม (ราย)	กึ่งทะเล	กึ่งน้ำจืด	ปลาทะเล	ปลาน้ำจืด	สัตว์น้ำสวยงาม	สัตว์น้ำอื่น ๆ
-	-	-	-	-	-	-	-
รวมทั้งหมด							

ที่มา : สำนักงานประมงอำเภอ....., พ.ศ.....

๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI (ไม่มี)

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

๑.๑ เกษตรกร

๑) คริวเรือนและประชากร

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนคริวเรือน และประชากร ตำบล.....

ที่	หมู่ที่	คริวเรือนทั้งหมด	คริวเรือนเกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	๑	๑๗๖	๑๗๒	๔๓๕	๔๒๘	๘๖๓
๒	๒	๑๕๒	๙๑	๒๘๖	๓๐๔	๕๙๐
๓	๓	๑๑๓	๙๔	๑๖๒	๒๐๙	๓๗๑
๔	๔	๒๑๒	๒๐๔	๔๖๒	๔๙๗	๙๕๙
๕	๕	๑๑๔	๙๔	๒๕๓	๒๕๒	๕๐๕
๖	๖	๔๔	๔๓	๑๒๒	๑๔๒	๒๖๔
๗	๗	๗๙	๓๑	๑๕๗	๑๗๑	๓๒๘
๘	๘	๑๒๐	๑๑๒	๒๐๖	๒๔๔	๔๕๐
๙	๙	๘๑	๖๘	๑๖๓	๑๙๘	๓๖๑
๑๐	๑๐	๓๓	๒๑	๗๔	๘๗	๑๖๑
๑๑	๑๑	๑๑๐	๑๐๓	๒๑๔	๒๑๒	๔๒๖
๑๒	๑๒	๑๒๑	๗๗	๒๓๑	๒๑๖	๔๔๗
๑๓	๑๓	๑๐๕	๙๖	๒๔๔	๒๑๔	๔๕๘
รวม		๑,๔๖๐	๑,๐๓๔	๒,๕๗๔	๒,๗๔๖	๖,๑๘๓

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ.๒๕๖๘

๒) หัวหน้าคริวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ

ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๓๙๔	๓๓.๕๓
๕๖ - ๖๕ ปี	๔๑๖	๓๕.๔๐
๔๖ - ๕๕ ปี	๒๙๓	๒๔.๙๔
๓๖ - ๔๕ ปี	๖๑	๕.๑๙
๒๖ - ๓๕ ปี	๑๑	๐.๙๔
๑๘ - ๒๕ ปี	๐	๐
รวม	๑,๑๗๕	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ.๒๕๖๘

๓) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๑๖ แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๑,๐๓๔	๗๐.๘๒
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๔๒๖	๒๙.๑๘
รวม	๑,๖๔๐	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ.๒๕๖๘

๔) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ตารางที่ ๑๗ แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๑,๑๐๒	๘๔.๑๙
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๑๕๓	๑๒.๗๓
เช่า	๓๗	๓.๐๘
รวม	๑,๒๙๒	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ.๒๕๖๘

๕) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

ตารางที่ ๑๘ แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๑,๐๐๗	๓๙	๔	๑๒๗	๑,๑๐๒

ที่มา : สำนักงานอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ.๒๕๖๘

๖) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน: ๑๗๑,๒๓๑ บาท/ปี หรือ ๑๕,๑๐๓ บาท/เดือน (ภาคอีสาน ปี ๒๕๖๖)

รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน: ๒๔๖,๐๐๐ บาท/ปี หรือ ๒๐,๕๐๐ บาท/เดือน ส่วนต่าง (ขาดดุล): -๖๔,๗๖๙ บาท/ปี หรือ -๕,๓๙๖ บาท/เดือน เงินช่วยเหลือที่ต้องพึ่งพา: ๖๐,๒๘๘ บาท/ปี หรือ ๕,๐๒๔ บาท/เดือน

๗) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

แหล่งสินเชื่อหลักสำหรับเกษตรกร

๑. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

เป็นแหล่งสินเชื่อหลักของเกษตรกรไทย จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๙ เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตร

ประเภทสินเชื่อที่สำคัญ:

สินเชื่อเพื่อการผลิตทางการเกษตร (ปลูกข้าว พืชไร่ พืชผัก ไม้ผล ปศุสัตว์)

สินเชื่อรวมกลุ่ม

สินเชื่อแบบกำกับแนะนำ

สินเชื่อ SME เกษตร

สินเชื่อเกษตรวิวัฒน์ (วงเงินสูงสุด ๘ ล้านบาท สำหรับบุคคลอายุ ๕๐-๕๙ ปี)

สินเชื่อสานฝันสร้างอาชีพ (อัตราดอกเบี้ย ๔% ต่อปี)

ภาวะหนี้สินของเกษตรกร

ข้อมูลหนี้สินครัวเรือน (ระดับประเทศ ปี ๒๕๖๖)

หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน: ๑๙๗,๒๕๕ บาท

ภาคอีสานมีหนี้สินในระดับสูง เนื่องจากรายได้ต่ำที่สุดในประเทศ

สาเหตุหลักของหนี้สิน:

ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรสูง (ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เครื่องจักรกล)

รายได้จากการเกษตรไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศและราคาผลผลิต

ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสูงกว่ารายได้

หนี้บัตรเครดิต

หนี้นอกระบบ

๘) ประเพณีและวัฒนธรรม

(๑) การนับถือศาสนา

ประชากรตำบลโนนนาจานนับถือศาสนาพุทธ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งงามปฏิบัติสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ชาวอีสานเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ ซึ่งงานบุญที่ถือปฏิบัติกันอยู่ เช่น บุญข้าวจี่ บุญพระเวส บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟบุญเบิกบ้าน การทอดเทียนพรรษา บุญข้าวกระยาสาทร บุญกฐิน บุญผ้าป่า เป็นต้น

(๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

บุญประเพณีที่ชาวบ้านเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ โดย ฮีต ๑๒ คือ ประเพณีที่ประชาชนในภาคอีสานปฏิบัติกันมาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี

-เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม เป็นกิจกรรมของสงฆ์ เรียกว่า เข้าปริวาส

กรรม หลังจากออกพรรษาเสร็จแล้วโดยให้พระภิกษุสงฆ์ที่ต้องอาบัติ (กระทำความผิด) สังฆาทิเสสได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์เพื่อเป็นการฝึกจิตสำนึกถึงความบกพร่องของตน แล้วปรับตัวประพฤติตนให้ถูกต้องตามพระวินัย

-เดือนยี่ ทำบุญคูณลาน (คุ้มข้าวใหญ่) ในพิธีนี้จะมีการทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระ ประพรมน้ำ

พระพุทธมนต์แก่ชาวบ้าน ลานข้าว ที่นาและตอข้าวบริเวณใกล้ลานข้าวถือว่าเป็นสิริมงคล ทำให้ข้าวในนาอุดมสมบูรณ์ เจ้าของนาจะอยู่เป็นสุข ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าจะงอกงามและได้ผลดีในปีต่อไป เมื่อเสร็จพิธี

ทำบุญคุณลานข้าวแล้ว ชาวบ้านจึงจะขนข้าวใส่ยุ้งและเชิญขวัญข้าว คือ พระแม่โพสพไปยังยุ้งข้าวและทำพิธีสู่ขวัญกับสู่ข้าวเก่า (ยุ้ง) ข้าวเพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

-เดือนสาม บุญข้าวจี้ เป็นการทำบุญในช่วงเทศกาลวันมาฆบูชา ชาวบ้านจะมาร่วมกันทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ตอนค่ำจะมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ ชาวบ้านจัดเตรียมข้าวจี้แล้วนำไปถวายพระภิกษุสามเณรที่วัด เมื่อพระฉันเสร็จแล้วมีการฝังเทศน์ฉลองข้าวจี้และรับพร มูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจี้ ซึ่งเป็นอาหารที่คนยากจนกินเป็นประจำ ไปถวายพระพุทธเจ้า พลังคิดว่า ขนบแป้งข้าวจี้เป็นเพียงขนมของทาสที่ต่ำต้อยพระพุทธองค์คงไม่ฉัน ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงหยั่งรู้จิตใจของนาง จึงทรงฉันแป้งข้าวจี้ต่อหน้าทำให้เกิดความปิติดีใจ ครั้นตายไปก็จะได้ขึ้นสวรรค์ ชาวอีสานจึงได้แบบอย่างในการทำแป้งข้าวจี้ ทำบุญข้าวจี้ถวายพระมาโดยตลอดจวบจนปัจจุบัน

-เดือนสี่ บุญพระเวส(บุญพระเวสสันดรหรือบุญมหาชาติ) คำนี้ออกเสียงว่า ฆะเหวด เป็นสำเนียงของชาวอีสานที่มาจากคำว่า พระเวส ซึ่งหมายถึงพระเวสสันดร การทำบุญพระเวส เป็นการทำบุญและฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก หรือเทศน์มหาชาติ ซึ่งมีจำนวน ๑๓ กัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระเวสสันดร ผู้ซึ่งบำเพ็ญบารมีอันยิ่งใหญ่ด้วยการให้ทานหรือทานบารมีในชาติสุดท้าย ก่อนที่จะมาเสวยชาติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า บุญพระเวสเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน นิยมทำกันทุกหมู่บ้าน ด้วยความเชื่อว่าหากได้ฟังเทศน์มหาชาติทั้ง ๑๓ กัณฑ์จบภายในวันเดียว อาณิสสสังข์จะตกลงดาลให้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอาริยมุตตรัย ซึ่งเป็นยุคแห่งความสุข ความสมบูรณ์ตามพุทธคติที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาล

-เดือนห้า บุญสงกรานต์ (บุญสงน้ำ) เป็นการทำบุญวันขึ้นปีใหม่ของไทยแต่โบราณ นิยมทำในเดือนห้าเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๓ เมษายนถึงวันที่ ๑๕ เมษายน คำว่า สงกรานต์ เป็นคำสันสกฤต แปลว่า ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไป ในที่นี้ หมายถึง พระอาทิตย์ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไปในจักรราศีหนึ่ง เป็นเดือนที่เริ่มต้นปีใหม่ การทำบุญสงกรานต์จะมีพิธีสงน้ำพระพุทธรูป พระสงฆ์ ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ นอกจากนี้ ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตรก่อนพระเจดีย์ทรายและมีการเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานนานตลอดทั้ง ๓ วัน

-เดือนหก บุญบั้งไฟ เป็นงานสำคัญของชาวอีสานก่อนลงมือทำนา ด้วยความเชื่อว่าเป็นการขอฝนเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข ในงานจะมีการแห่บั้งไฟและจุดบั้งไฟ เพราะเชื่อว่าเป็นการส่งสัญญาณขึ้นไปบอกพญาแถน ให้ส่งน้ำฝนลงมา ระหว่างที่มีการจุดบั้งไฟ ชาวบ้านจะมีการแข่งอย่างสนุกสนาน การทำบุญบั้งไฟนับเป็นการชุมนุมที่สำคัญของคนในท้องถิ่น ที่มาร่วมงานบุญกันอย่างสนุกสนานเต็มที่ มีการนำสัญลักษณ์ทางเพศมาล้อเลียนในขบวนแห่บั้งไฟ โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องหยาบคาย การทำบุญบั้งไฟนี้ บางทีจะตรงกับประเพณีบุญวันวิสาขบูชาด้วย

-เดือนเจ็ด บุญเบิกบ้าน เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีเป็นเสนียดจัญไรอันจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่บ้านเมือง เป็นการปัดเป่าความชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้านชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาตักบาตรที่ศาลากลางบ้านและสวดมนต์ตอนเย็น ตอนเช้าตักบาตรรดน้ำมนต์

-เดือนแปด บุญเข้าพรรษา การเข้าพรรษาเป็นกิจของภิกษุสามเณรที่จะต้องอยู่เป็นประจำในวัดใดวัดหนึ่งตลอด ๓ เดือน กำหนดเอาตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ห้ามมิให้พระภิกษุสามเณรไปพักแรมคืนที่อื่น มีการทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการฟังธรรมเทศนา ชาวบ้านจะหล่อเทียนขนาดใหญ่ถวายวัดเป็นพุทธบูชาและเก็บไว้ตลอดพรรษา การทำเทียนถวายวัดในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา มีความเชื่อแต่โบราณว่า หากใครทำเทียนไปถวายวัด เมื่อเกิดชาติใหม่ ผู้นั้นจะได้มีความสุข หากมิได้ขึ้นสวรรค์ แต่เกิดบนโลกมนุษย์ผู้นั้นจะมีความเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาไหวพริบเป็นเลิศ ประดุจแสงเทียนอันสว่างไสว

-เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว

เมื่อถึงวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ชาวบ้านจากกันทำข้าวปลาอาหารคาวหวานพร้อมหมากพลูตั้งแต่เช้ามีดห่อใส่ใบตอง เรียกว่า ข้าวประดับดิน นำไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในบริเวณวัด เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้นมากิน เพราะเชื่อว่า ในช่วงเดือนเก้าผู้ที่ล่วงลับแล้วจะได้รับการปลดปล่อยให้ออกมาท่องเที่ยวได้ ในพิธีบุญข้าวประดับดิน ชาวบ้านจะวางข้าวประดับดินไว้ พร้อมจุดเทียนบอกกล่าวให้มารับเอาอาหารและส่วนบุญนี้ จากนั้นชาวบ้านจะเอาอาหารไปทำบุญตักบาตรถวายทานแด่พระภิกษุสามเณร สมาทานศีล ฟังเทศน์และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

-เดือนสิบ บุญข้าวสาก(กระยาสาทร) เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย โดยมีการทำสลากให้พระจับ เพื่อที่จะได้ถวายของตามสลากนั้น เป็นการทำบุญที่ต่อเนื่องจากพิธีในเดือนเก้า เพราะถือว่าเป็นการทำบุญส่งล่วงลับไปแล้วที่ได้ออกมาท่องเที่ยว ให้กลับสู่แดนของตน ในเดือนสิบนี้ชาวบ้านจะนำห่อข้าวสาก (ข้าวเปลือกเหนียวมาคั่ว เพื่อให้ข้าวเหนียวแตกออกเป็นสีขาว แล้วคลุกน้ำตาลและมะพร้าว) ไปวางไว้บริเวณวัด พร้อมจุดเทียนและบอกให้ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว มารับอาหารและผลบุญที่อุทิศให้

-เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา จัดทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นการทำบุญที่สืบเนื่องมาจากบุญเข้าพรรษาในเดือนแปด ที่พระภิกษุสามเณรได้เข้าพรรษาเป็นเวลานานถึง ๓ เดือน ดังนั้น ในวันที่ครบกำหนด พระภิกษุสามเณรเหล่านั้นจะมารวมกันทำพิธีออกวัสสาปวารณา วันนี้เป็นวันที่ภิกษุสามเณรมีโอกาสมาชุมนุมกันอย่างพร้อมเพรียงกันที่วัด ชาวบ้านถือว่าเป็นวันสำคัญและเป็นระยะที่ชาวบ้านหมกมาระในการทำอะไร อากาศในช่วงนี้จะเย็นสบายจึงถือโอกาสมาร่วมกันทำบุญ มีการตักบาตรถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการกวนข้าวทิพย์ถวาย รับศีลสวดมนต์ฟังเทศน์และถวายผ้าจันทรรักษา ตอนค่ำจะมีการจุดประทีปโคมไฟในบริเวณวัด และหน้าบ้าน บางท้องถิ่นอยู่ใกล้บริเวณแม่น้ำจะมีการไหลเรือไฟ (ล่องเฮือไฟ) เพื่อเป็นการบูชาคารวะแม่คงคา บางแห่งมีการแข่งเรือยาวเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีร่วมกันในงานอีกด้วย

-เดือนสิบสอง บุญกฐิน เป็นการถวายผ้าจีวรแด่พระสงฆ์ที่จำพรรษาครบ ๓ เดือน งานบุญนี้มีระยะเวลาทำตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ มูลเหตุที่มีการทำบุญกฐินนั้น มีเรื่องเล่าว่า มีพระภิกษุจำนวนหนึ่งได้เดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ระหว่างการเดินทางนั้นยังเป็นช่วงหน้าฝน และระยะทางไกลจึงทำให้ผ้าจีวรของพระภิกษุเหล่านั้นเปียกน้ำเปรอะเปื้อนโคลน ไม่สามารถหาผ้าผลัดเปลี่ยนได้ พระพุทธเจ้าได้เห็นถึงความยากลำบากนั้น จึงมีพุทธบัญญัติให้ภิกษุแสวงหาผ้าและรับผ้ากฐินได้ เป็นเวลาหนึ่งเดือน หลังออกพรรษา ชาวบ้านจึงได้จัดผ้าจีวรนำมาถวายพระภิกษุในช่วงเวลาดังกล่าว จนกลายเป็นประเพณีทำบุญกฐิน มาจวบจนปัจจุบัน ก่อนการทำกฐินเจ้าภาพจะต้องจองวัดและกำหนดวันทอดกฐินล่วงหน้า เตรียมผ้าไตรจีวรพร้อม อัฐบริขารและเครื่องไทยทาน มีการบอกบุญแก่ญาติมิตร ตอนเช้าในพิธีจะแห่ขบวนกฐินเพื่อนำไปทอดที่วัด และแห่กฐินเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ ๓ รอบ จึงทำพิธีถวายผ้ากฐินจากปุยมั้ยจนสามารถนำไปทอดให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาเริ่มทำเชื่อว่าจะได้บุญมากกว่าอย่างอื่น

ครอง ๑๔ คือ แนวทางหรือข้อวัตรที่ประชาชนทั่วไปตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ ๑๔ ข้อ เป็นจารีตประเพณีและทำนองคลองธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของบ้านเมือง ซึ่งอาจสรุปได้ ๓ ประการ คือ สำหรับพระมหากษัตริย์และผู้ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ สำหรับพระสงฆ์องค์เจ้า และสำหรับบุคคลธรรมดาสามัญพึงปฏิบัติในส่วนของชาวบ้านถือปฏิบัติต่อตัวเองและชาวบ้าน มีดังนี้

๑) เมื่อได้ข่าวใหม่หรือผลหมากรากไม้ ให้บริจาคแก่ผู้มีศีลแล้วตนเองจึงบริโภคและให้ญาติพี่น้องด้วยกัน

๒) อย่ามีความโลภ อย่าใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย อย่ากล่าวคำหยาบ

๓) ให้ทำศาลพระภูมิไว้บริเวณบ้านของตนเองเพื่อบูชา

๔) ให้ล้างเท้าก่อนขึ้นบ้าน

๕) เมื่อถึงวัน ๗, ๘ ค่ำ ๑๔, ๑๕ ค่ำ ให้สมมาก่อนเส้า สมมาแม่ขึ้นบันได สมมาผักตุงเสี้ยน

- ๖) ให้ล้างเท้าก่อนนอนเวลากลางคืน
- ๗) ถึงวันศีลให้เอาดอกไม้ ธูปเทียน สมมาฬัว และให้เอาธูปเทียนถวายพระ
- ๘) ถึงวันศีลดับ ศีลเพ็ง (แรม ๑๔ ค่ำ, ขึ้น ๑๕ ค่ำ) ให้นิมนต์พระมาสวดมนต์บ้านหรือใส่บาตร
- ๙) เมื่อพระภิกษุเข้าปริวาสกรรม ให้มีขันข้าวตอก ดอกไม้ ธูปเทียน เครื่องอัฐบริขารไปถวายพระ
- ๑๐) เมื่อเห็นพระภิกษุเดินผ่านให้นั่งลงแล้วยกมือไหว้ แล้วค่อยเจรจา
- ๑๑) อย่าเหยียบเงาพระภิกษุ ผู้ถือศีลบริสุทธิ์ (อย่าหมิ่นประมาทพระ)
- ๑๒) อย่าเอาอาหารที่กินแล้วไปให้พระภิกษุ รวมถึงสามเณรด้วย
- ๑๓) อย่าเสพเมถุนในวันศีล วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา
- ๑๔) เมื่อมีพระมาบิณฑบาตอย่าให้พระคอย เวลาใส่บาตรอย่าให้มือแตะบาตร ภิกษุหรือสามเณรห้ามใส่รองเท้า ห้ามกางร่ม ห้ามเอาผ้าปิดหัวเวลาใส่บาตร

ภูตผี วิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปูตา เจ้าที่เจ้าทาง ซึ่งถ้ามีการเจ็บป่วยโดยที่ไม่ทราบสาเหตุ ชาวบ้านจะสันนิษฐานไว้ก่อนว่า เกิดจากผีเข้า ผิดผี หรือไม้ก็ลบลูกูเจ้าที่เจ้าทาง จะต้องหาผู้เฒ่าผู้แก่ไปขอขมา เป็นต้น

ผีตาแฮก ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นผีเฝ้าไร่นา เมื่อชาวบ้านเข้าหักร้างถางพง เพื่อแปรสภาพที่ดินไปเป็น ไร่นา พวกเขาจะทำพิธีเชิญผีตาแฮกตนหนึ่งมาเป็นผู้เฝ้ารักษาที่นาและข้าวกล้า แต่ละปีเจ้าของนา จะต้องทำพิธีเช่นสังเวยก่อนลงไถนา และเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว จะต้องแบ่งข้าวสีเกวียน (จำลอง เล็กๆ) ให้แก่ผีตาแฮกด้วย

คะลำ เป็นสิ่งต้องห้ามที่ตกลงไปแล้วไม่ได้ไม่งาม เกิดโทษภัย เกิดเสียดจัญไรแก่ตนและผู้อื่น เช่น

- หญิงยืนเยี้ยว คะลำ (ห้ามผู้หญิงยืนเยี้ยว)
- ย่างข้ามพาข้าว คะลำ (ห้ามเดินลัดวงอาหาร)
- นั่งตันประตู นั่งตันขันไค่ นั่งหมอน นั่งกลางผู้เฒ่า คะลำ
- นอนหันหัวไปทางตาเว็นตก คะลำ (ห้ามนอนหันหัวไปทางทิศตะวันตก เพราะทิศตะวันตกเป็นทิศที่ให้ผีหรือคนตายนอนหันหัวไป)
- ไทเหือนเดียวกันกินบ่พร้อมกัน ผู้น้อยกินก่อนผู้ใหญ่ เมียกินก่อนผัว คะลำ
- นุ่งห่มผ้าทางกลับ
- ใช้ตีนเขี่ยเสื่อผ้า คะลำ
- ผัวเมียผัดกัน ชมเหงกัน ด่าป้อยญาติกัน คะลำ

๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร

๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
ตำบลไค้หนุน	-	-	๒	๒๐	-	-	๘		-	-	-	-
รวม												

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	๑
เครื่องดื่ม	
ผ้า เครื่องแต่งกาย	
ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก	๑
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	
รวม	๒

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
พฤษะเวชไค้่นุ่น ม.๑	๑	ไค้่นุ่น	
กลุ่มชาวสวนยาง สกย.บ้านโนนสัมพันธู์	๗	ไค้่นุ่น	
ไค้่นุ่นไวน์	๗	ไค้่นุ่น	
โคกสุนันท์ฟาร์มเกษตรและสมุนไพร	๑	ไค้่นุ่น	
กลุ่มเกษตรอินทรีย์ตำบลไค้่นุ่น	๑	ไค้่นุ่น	
กลุ่มอนุรักษ์โคเนื้อไค้่นุ่น	๑	ไค้่นุ่น	
กลุ่มชาวสวนยาง ก.ย.ท. ตำบลไค้่นุ่น	๑๐	ไค้่นุ่น	
สมัชชาคนจนเกษตรกรรายย่อย(คท.) อำเภอห้วยผึ้ง	๑	ไค้่นุ่น	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง	๒	ไค้่นุ่น	๑๐
กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองอุปรี	๓	ไค้่นุ่น	๑๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัด.....,พ.ศ.....

๒) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตารางที่ ๒๔ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศคปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏิรูป	
ตำบลไค้หนุน		๒	๑	๑	๑	-	-	-	-
รวม		๒	๑	๑	๑				

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ.๒๕๖๘

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตารางที่ ๒๕ แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบุญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
ตำบลไค้หนุน				๑๓	๑๓	๑๓			๑
รวม				๑๓	๑๓	๑๓			๑

หมายเหตุ : อาสาสมัครบางรายทำหน้าที่อาสาสมัครมากกว่า ๑ หน้าที่

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ.๒๕๖๘

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอห้วยผึ้งมีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน จำนวน ๕ คน

ตารางที่ ๒๖ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน

ตำบล	จำนวน (ราย)	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	องค์ความรู้ด้าน
คำบาง	๑	๑.นายสมร มาตรเลี่ยม	หมู่ที่ ๒ ต.คำบาง อ.ห้วยผึ้ง จ. กาฬสินธุ์	เกษตรผสมผสาน
ไค้โนน	๑	๑.นายเฉลิมพล พันพล	หมู่ที่ ๑ ต.ไค้โนน อ.ห้วยผึ้ง จ. กาฬสินธุ์	เกษตรผสมผสาน
นิคมห้วยผึ้ง	๑	๑.นายจำปี เดชรัตน์	หมู่ที่ ๒ ต.นิคมห้วยผึ้ง อ.ห้วย ผึ้ง จ.กาฬสินธุ์	เศรษฐกิจพอเพียง
หนองอีบุตร	๒	๑.นายณัฐกิจ จับอันชอบ ๒.นายเล้ง สกุลโพน	หมู่ที่ ๕ ต.หนองอีบุตร อ.ห้วย ผึ้ง จ.กาฬสินธุ์ หมู่ที่ ๑ ต.หนองอีบุตร อ.ห้วย ผึ้ง จ.กาฬสินธุ์	เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่
รวม	๕			

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๒๗ แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ที่	ชื่อศูนย์ (ลำดับที่ ๑ ศูนย์หลัก ลำดับถัดไป ศูนย์เครือข่าย)	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์	
			หมู่	ตำบล
๑	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/ เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตร ผสมผสาน	๑	หนองอีบุตร
๒	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	เกษตรผสมผสาน/เกษตรทฤษฎี ใหม่	๒	คำบาง
๓	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ผสมผสาน	๑๐	คำบาง
๔	ศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่สวนพันพล	เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ผสมผสาน	๑	ไค้โนน

๕	ศูนย์เรียนรู้ปลูกผักปลอดสารพิษอุปรี	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๓	ไค้ปูน
๖	ศพก.โนนทับช้าง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/ เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตร ผสมผสาน	๕	นิคมห้วยผึ้ง
๗	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/ เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตร ผสมผสาน	๑	หนองอีบุตร
๘	ศพก.นิคมหนองบัว	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรผสมผสาน	๕	หนองอีบุตร
๙	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/ เกษตรผสมผสาน	๕	หนองอีบุตร
๑๐	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	ศูนย์ข่าวชุมชนศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๒	คำบง
๑๑	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/ เกษตรผสมผสาน	๑๔	นิคมห้วยผึ้ง
๑๒				
๑๓				

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๖ กลุ่ม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๘ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวน สมาชิก(คน)	จำนวน พื้นที่ (ไร่)
๑	นิคมห้วยผึ้ง	แปลงใหญ่ปลูกผักอินทรีย์นาอุดม	คะน้า	๓๐	๓๐๐
๒	คำบง	แปลงใหญ่วิสาหกิจชุมชนโคเนื้อดงอุดม	-	๓๐	๓๐๐
๓	ไค้ปูน	แปลงใหญ่วิสาหกิจชุมชนโคเนื้อตำบลไค้ปูน	-	๓๐	๔๐๐
๔	ไค้ปูน	แปลงใหญ่ยางพาราตำบลไค้ปูน	ยางพารา	๕๔๐	๖,๕๐๐
๕	คำบง	แปลงใหญ่มันสำปะหลังบ้านคำม่วง	มันสำปะหลัง	๕๐	๓๘๐
๖	คำบง	แปลงใหญ่มันสำปะหลังบ้านคำปลาขาว	มันสำปะหลัง	๓๐	๓๒๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

บทที่ ๒
การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลไค้ปูน
อำเภอห้วยผึ้ง

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล

สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้าข้าว

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

น้ำฝน ชลประทาน บ่อน้ำบาดาล แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ).....

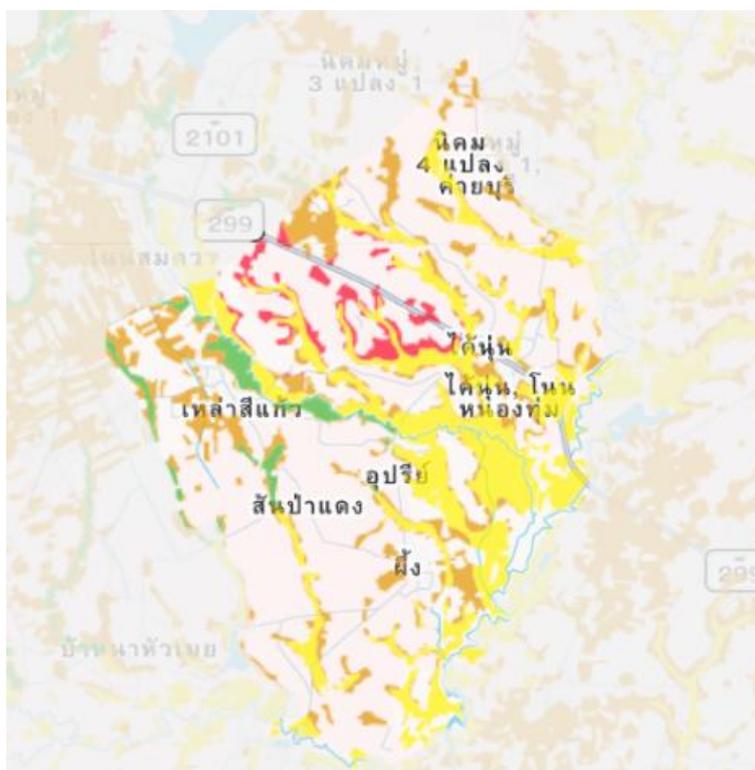
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

๑) เขตความเหมาะสม

ตารางที่ ๒๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว

หมู่ที่	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก ๙,๓๔๙ (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมตำบลไค้ปูน	๕๖๑	๔,๙๕๐	๓,๑๖๔	๖๗๔	๙,๓๔๙

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘

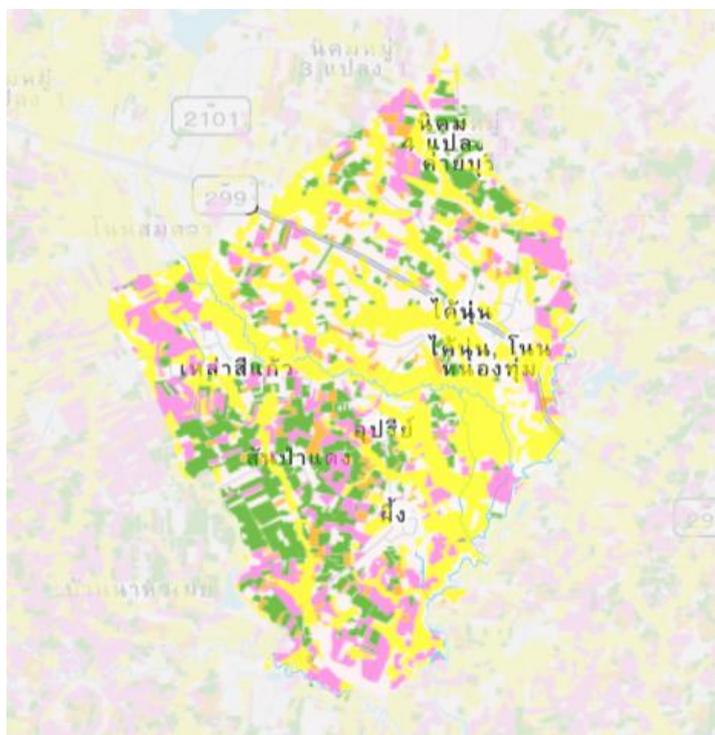
ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว
 (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘๗)

๒) พื้นที่ปลูกข้าว

ตารางที่ ๓๐ แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว

หมู่ที่	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
๑	๑๗๒	๑,๑๗๘.๕๗	๑,๑๗๘.๕๗	๔๗๑.๔๓	๐.๔๐
๒	๙๑	๕๕๕.๕๓	๕๕๕.๕๓	๒๒๒.๒๑	๐.๔๐
๓	๙๔	๗๑๘.๐๙	๗๑๘.๐๙	๒๘๗.๒๔	๐.๔๐
๔	๒๐๔	๒,๐๓๑.๗๐	๒,๐๓๑.๗๐	๘๑๒.๖๘	๐.๔๐
๕	๙๔	๗๗๘.๑๕	๗๗๘.๑๕	๓๑๑.๒๖	๐.๔๐
๖	๔๓	๒๙๐.๖๗	๒๙๐.๖๗	๑๑๖.๒๗	๐.๔๐
๗	๓๑	๑๕๒.๕๒	๑๕๒.๕๒	๖๑.๐๐	๐.๔๐
๘	๑๑๒	๘๕๗.๔๑	๘๕๗.๔๑	๓๔๓.๑๙	๐.๔๐
๙	๖๘	๖๔๘.๙๘	๖๔๘.๙๘	๒๕๙.๕๙	๐.๔๐
๑๐	๒๑	๑๑๒.๐๐	๑๑๒.๐๐	๔๔.๘๐	๐.๔๐
๑๑	๑๐๓	๘๒๒.๕๕	๘๒๒.๕๕	๓๒๙.๐๒	๐.๔๐
๑๒	๗๗	๖๒๓.๓๑	๖๒๓.๓๑	๒๔๙.๓๒	๐.๔๐
๑๓	๙๖	๘๖๐.๕๐	๘๖๐.๕๐	๓๔๔.๒	๐.๔๐
รวม	๑,๐๓๔	๙,๖๒๙.๙๘	๙,๖๒๙.๙๘	๓,๘๕๒.๒๑	๐.๔๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘)

ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ.๒๕๖)

(๓) พื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตารางที่ ๓๑ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม

หมู่ที่	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก ๘,๑๔๗ (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมตำบลไค้ปูน	๕๖๑	๒,๖๓๖	๔,๙๕๐		๘,๑๔๗

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘)

ภาพที่ ๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในตำบลไค้ปูน อำเภอห้วยผึ้ง)

๑) การใช้พันธุ์ดี ใช้พันธุ์ข้าวที่ได้รับการรับรองจากกรมการข้าว เช่น ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕, กข๖, กข๑๕, พันธุ์พื้นเมือง เลือกเมล็ดพันธุ์ที่มีความงอกสูง สมบูรณ์ ไม่มีโรคและแมลงศัตรูปนเปื้อน บางส่วนยังใช้พันธุ์พื้นเมืองที่เก็บรักษาไว้เอง

๒) การเตรียมดิน ไถพรวนดิน ๒-๓ ครั้ง เพื่อกลบตอซังและวัชพืช ไถตะและไถแปรเพื่อให้ดินร่วนซุย ปรับระดับพื้นที่นาให้เรียบเพื่อการกักเก็บน้ำ ส่วนหนึ่งใช้รถไถเดินตาม บางส่วนใช้รถไถขนาดใหญ่ให้เช่าบริการ

๓) การปลูกปักดำโดยใช้กล้าอายุ ๒๕-๓๐ วัน ปักดำระยะ ๒๕x๒๕ ซม. หรือ ๓๐x๓๐ ซม. บางส่วนใช้วิธีหยอด (โดยเฉพาะนาดอน) จำนวนเมล็ดต่อหลุม ๓-๕ ต้น

๔) ระบบการให้น้ำพึ่งพาน้ำฝนเป็นหลัก (ทำนาปีเดียว) มีการสูบน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น หนอง บึง คลอง บางพื้นที่มีระบบส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ใช้ปั้มน้ำแบบเครื่องยนต์ดีเซลหรือปั้มน้ำไฟฟ้า

๕) การดูแลรักษา พรวนดินระหว่างแถว (กำจัดวัชพืช) เดินเช็ดหญ้าในแปลงนา ๑-๒ ครั้ง ตรวจสอบระดับน้ำให้เหมาะสมกับระยะการเจริญเติบโต ซ่อมแซมในส่วนที่ตาย

๖) การใส่ปุ๋ย ปุ๋ยเคมี: ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๑๖-๘ ก่อนปักดำ ใส่ปุ๋ยยูเรียแบ่งใส่ ๒-๓ ครั้ง ตามระยะการเจริญเติบโต ปุ๋ยอินทรีย์: ใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ในพื้นที่ที่ทำเกษตรอินทรีย์ บางส่วนใช้ปุ๋ยชีวภาพร่วมด้วย

๗) การเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวเมื่อข้าวแก่จัด เมล็ดแข็ง (ประมาณ ๘๐-๘๕% สุก) ใช้เครื่องเกี่ยวนวดข้าว ให้เช่าบริการ บางส่วนเก็บเกี่ยวด้วยมือ (ใช้เคียว) ในแปลงเล็กหรือแปลงที่เข้าเครื่องไม่ได้ ตากข้าวเปลือกให้แห้งบนลานตาก

๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ตากข้าวเปลือกให้มีความชื้นประมาณ ๑๔% สีข้าวด้วยเครื่องสีข้าวในหมู่บ้านหรือโรงสีในอำเภอ เก็บรักษาในยุ้งฉาง ทุ่งสาน หรือไซโล คัดเมล็ดพันธุ์ไว้สำหรับฤดูกาลหน้า

๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู สุ่มและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชอย่างสม่ำเสมอ ๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด: เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยไฟ หนอนกอ ใช้วิธีชีวภาพ: ปลปล่อยตัวห้ำธรรมชาติ ใช้น้ำหมักชีวภาพ การจัดการแบบผสมผสาน (IPM) ในกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการอบรม ไถกลบตอซังหลังเก็บเกี่ยวเพื่อลดการระบาดของ

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอห้วยผึ้ง มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าว	←→			←→	←→		△	→			▽	←→

สัญลักษณ์

←→ ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

←→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูก

๑.๕ ต้นทุนการผลิต (ปรับเปลี่ยนตารางได้ตามความเหมาะสม)

ตารางที่ ๓๒ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๘

รายการ	บาท
ไถตะ	๓๐๐
ไถแปร	๓๐๐
จ้างหยอด	๖๐๐
เมล็ดพันธุ์ (๕ กก./ไร่)	๕๕

ยาคุมหย้า	๑๕๐
ปุ๋ย (๔๐ กก./ไร่)	๑,๑๔๔
เก็บเกี่ยว	๑,๐๐๐
รวม	๓,๕๔๔

(ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

๑) วิธีการตลาด (เป็นวิถีตลาดที่เกิดขึ้นในอำเภอ)

สถานการณ์การตลาดข้าวในอำเภอห้วยผึ้ง มีลักษณะเป็นเมืองชานาที่มีการเกษตรข้าวเป็นหลัก ซึ่งมีลักษณะการตลาดข้าวดังนี้:

๑. ****การผลิตข้าว**:** อำเภอห้วยผึ้งเป็นพื้นที่ที่มีการผลิตข้าวอย่างหลากหลายชนิด โดยมีการเพาะปลูกข้าวในฤดูนาฬิกาและฤดูฝน เกษตรกรในพื้นที่มักเป็นครัวเรือนขนาดเล็กถึงกลาง ซึ่งการผลิตข้าวในพื้นที่นี้ส่วนใหญ่เป็นข้าวแปรรูปเป็นข้าวสีหรือข้าวเจ้า.

๒. ****ตลาดข้าว**:** การตลาดข้าวในอำเภอห้วยผึ้งมีการนำข้าวไปขายที่ตลาดในอำเภอและต่างจังหวัดใกล้เคียง เช่น ตลาดน้ำตาลทรายในจังหวัดตาก, ตลาดร้อยเอ็ดในจังหวัดอุบลราชธานี, และตลาดพระสุทธิในจังหวัดสุพรรณบุรี.

๓. ****พ่อค้าคนกลาง**:** บทบาทของพ่อค้าคนกลางเป็นสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกรที่ผลิตข้าวกับตลาดที่จะรับซื้อข้าว พ่อค้าคนกลางจะซื้อข้าวจากเกษตรกรในพื้นที่เพื่อนำไปขายให้กับผู้บริโภคหรือส่งออกข้าวไปยังตลาดที่ใหญ่กว่า.

๔. ****การตลาดแบบท้องถิ่น**:** นอกจากการขายที่ตลาดใหญ่ ยังมีการตลาดข้าวแบบท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านหรือในพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งเป็นสถานที่ที่เกษตรกรจะนำข้าวมาขายกันในรายวันหรือรายสัปดาห์.

๕. ****ความสัมพันธ์กับราคาข้าว**:** การตลาดข้าวในอำเภอห้วยผึ้งมีความสัมพันธ์กับราคาข้าวทั้งในตลาดภายในประเทศและตลาดโลก ความเป็นอิสระของราคาข้าวและการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันทางเศรษฐกิจส่งผลต่อรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจของเกษตรกรในพื้นที่นี้.

ดังนั้น การตลาดข้าวในอำเภอห้วยผึ้งมีลักษณะเป็นการตลาดข้าวที่เชื่อมโยงกับพ่อค้าคนกลางและตลาดภายในจังหวัดและจังหวัดเคียงข้าง เป็นสิ่งที่สนใจและสำคัญในการสนับสนุนเศรษฐกิจพื้นที่ด้วย

ชานาปี มีวิธีการตลาดและแหล่งรับซื้อผลผลิตทั่วไปมีพ่อค้าคนกลางจากอำเภอและต่างอำเภอ สำหรับวิถี

การตลาดของข้าวใน อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่สำคัญดังนี้:

๑. การขายผ่านโรงสี: เกษตรกรส่วนใหญ่มักขายข้าวให้กับโรงสีในท้องถิ่น ซึ่งจะรับซื้อข้าวเปลือกและแปรรูปเป็นข้าวสาร

๒. สหกรณ์การเกษตร: มีบทบาทในการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองในการขาย

๓. ตลาดกลางข้าว: จังหวัดกาฬสินธุ์มีตลาดกลางสินค้าเกษตรที่เป็นแหล่งซื้อขายข้าวสำคัญ

๔. พ่อค้าคนกลาง: ยังคงมีบทบาทในการรับซื้อข้าวจากเกษตรกรรายย่อยเพื่อนำไปขายต่อ

๕. การขายตรง: บางกลุ่มเกษตรกรมีการแปรรูปและจำหน่ายข้าวภายใต้แบรนด์ของตนเอง

๖. โครงการรับจำนำข้าว: ในบางช่วงรัฐบาลมีนโยบายรับจำนำข้าวเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร

๗. การส่งออก: ข้าวคุณภาพดีบางส่วนถูกส่งไปยังตลาดต่างประเทศผ่านบริษัทส่งออก

๘. ตลาดออนไลน์: เริ่มมีการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการจำหน่ายข้าวมากขึ้น

ภาพที่ ๑๐ แสดงวิธีการตลาดข้าวเปลือก ตำบลไค้ อำเภอยี่งอ
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอยี่งอ พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

มีแหล่งรับซื้อ รวม..... แห่ง

- อยู่ในหมู่ที่ ๓ ตำบล นิคมห้วยผึ้ง จำนวน ๑ แห่ง

มีโรงงาน...-.. รวม ..... แห่ง .....

- อยู่ในหมู่ที่ ..-..... ตำบล ....-..... จำนวน ..... แห่ง

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

มีเกษตรกรผู้ปลูกในอำเภอจำนวน ๕,๐๔๒ ราย และมีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ จำนวน ๔ ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์กรความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๓ แสดงเกษตรกรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	หมู่	ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
๑	๒	นิคมห้วยผึ้ง	ทำนา	เกษตรผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่
๒	๘	คำบง	ทำนา	เกษตรผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่
๓	๕	หนองอีบุตร	ทำนา	เกษตรผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่
๔	๓	ไค้ขุน	ทำนา	เกษตรผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอยี่งอ พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) องค์กรเกษตรกร (ใส่เพิ่มเติมได้เลย ไม่มีองค์กรไหนก็ลบออก) ดังนี้

ตารางที่ ๓๔ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
ศพก.	-	-
แปลงใหญ่	-	-
วิสาหกิจชุมชน	-	-
กลุ่มแม่บ้าน	-	-

๒. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๓๕ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ข้าว อำเภอห้วยผึ้ง

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่เพาะปลูกข้าวเหนียวเขาวง (พันธุ์ กข.๖, กอเดียว) - เกษตรกร ๙๐% ของประชากรทำนาและเลี้ยงสัตว์ - ปลูกข้าวนาปี พึ่งพาน้ำฝน- มีโครงการอ่างเก็บน้ำลำพะยังส่งน้ำเข้าพื้นที่ - ใช้วิธีการแบบภูไท: เก็บเกี่ยวด้วยมือ ตีข้าวด้วยมือ 	<ul style="list-style-type: none"> - พ่อค้าคนกลางเข้ารับซื้อในฤดูเก็บเกี่ยว - มีการรวบรวมข้าวกองกลาง 	<ul style="list-style-type: none"> - ตลาดท้องถิ่น - ผู้ค้าส่งรับซื้อข้าวเปลือก ราคา ๑๓,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท/ตัน - ตลาดข้าว GI (ข้าวเหนียวเขาวง) - ตลาดข้าวอินทรีย์/ปลอดภัย
	ปัญหา Pain point	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดน้ำในฤดูแล้ง ผลผลิตไม่แน่นอน - พื้นที่กระจกระบายเกษตรกรรายย่อย - ต้นทุนแรงงานสูง (ใช้แรงงานคน) - ขาดข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกที่แม่นยำ 	<ul style="list-style-type: none"> - โรงสีมีจำกัด ต้องรอคิว - พ่อค้าคนกลางกดราคา-ขาดอำนาจต่อรอง - ไม่มีคลังสินค้าเพียงพอ - การรวบรวมผลผลิตไม่ทั่วถึง - ขาดมาตรฐานการจัดเก็บ 	<ul style="list-style-type: none"> - ราคาผันผวนตามฤดูกาล - ขาดช่องทางการตลาดตรง - ไม่รู้ข้อมูลความต้องการตลาด - การกระจายสินค้าไม่ทั่วถึง

		- เกษตรกรสูงอายุ ขาดแคลนแรงงาน		- ขาดแบรนด์/บรรจุภัณฑ์ที่แข็งแรง
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- DOAE Smartcheck: ตรวจสอบความเหมาะสมพื้นที่ - Ricult: ข้อมูลดาวเทียมพยากรณ์อากาศ แนะนำการใส่ปุ๋ย-รดน้ำ - Rice Pest Monitoring: เตือนภัยโรคและแมลง- ปุ๋ย รายแปลง: คำแนะนำการจัดการดินและปุ๋ย - ระบบ GPS/Drone: สำรวจพื้นที่แม่นยำ	- แอปชอปปิงไทย: คำนวณต้นทุน-กำไร, ตลาดกลางซื้อขาย - OAE OIC: ข้อมูลราคาสินค้าเกษตร แหล่งรับซื้อ - Blockchain: ตรวจสอบย้อนกลับแหล่งที่มา - ระบบ IoT: ควบคุมอุณหภูมิ-ความชื้นคลังสินค้า - แพลตฟอร์มรวมกลุ่ม: เพิ่มอำนาจต่อรอง	- E-Commerce Platform: Shopee, Lazada, Facebook Marketplace - แอปตลาดเกษตร: เชื่อมผู้ผลิต-ผู้บริโภคตรง - ระบบ QR Code: ข้อมูลผลิตภัณฑ์มาตรฐาน GI - Digital Marketing: โปรโมทแบรนด์ข้าว - แอป Kaset ๑๐๐๙: ข้อมูลราคาตลาด
มิติคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	- เกษตรกรรายย่อย เฉลี่ย <๑๐ ไร่/ราย - อายุเฉลี่ย ๕๐+ ปี - ทำนาตามวิถีวิถีไทย แบบดั้งเดิม - มีกลุ่มเกษตรกร Smart Farmer บางส่วน - ใช้สมาร์ทโฟน LINE, Facebook	- โรงสีชุมชน - สหกรณ์การเกษตร - พ่อค้าคนกลาง - เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร - หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร	- ผู้บริโภคท้องถิ่น - ผู้ค้าส่ง - ร้านค้า Modern Trade - ผู้บริโภคที่ต้องการข้าว GI/อินทรีย์ - ตลาดส่งออก
	ปัญหา Pain point	- ขาดความรู้เทคโนโลยีใหม่ - ไม่มีเวลาเรียนรู้ระบบซับซ้อน - ไม่เชื่อมั่นในเทคโนโลยี - ลูกหลานไม่สืบทอดอาชีพ - ขาดทักษะดิจิทัล	- ขาดความโปร่งใสในการค้า - การสื่อสารไม่มีประสิทธิภาพ - ข้อมูลไม่เชื่อมโยงกัน - ไม่มีมาตรฐานเดียวกัน - ขาดการประสานงาน	- ไม่รู้แหล่งที่มาสินค้า - ขาดความเชื่อมั่นในคุณภาพ - ไม่สามารถเข้าถึงผู้ผลิตตรง - ขาดข้อมูลโภชนาการ/ประโยชน์ - ไม่แน่ใจว่าเป็น GI แท้
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- YouTube/TikTok: เรียนรู้เทคนิคการทำนาสมัยใหม่ - LINE Group: แลกเปลี่ยนความรู้ ประสานงาน - แอปชอปปิงไทย: UI ใช้งานง่าย ภาษาท้องถิ่น - Smart Farmer Training:	- แพลตฟอร์ม B๒B: เชื่อมโยงโรงสี-สหกรณ์-เกษตรกร - ระบบ Dashboard: แสดงข้อมูลแบบ Real-time - Chatbot/AI: ตอบคำถามอัตโนมัติ	- แอป Scan & Verify: สแกน QR ตรวจสอบแหล่งที่มา - Review/Rating System: สร้างความเชื่อมั่น - Direct Messaging:

		<p>อบรมเกษตรกรรุ่นใหม่</p> <ul style="list-style-type: none"> - กระดานเศรษฐี: วิเคราะห์ความคุ้มค่า 	<ul style="list-style-type: none"> - Video Conference: ประชุมออนไลน์ - ระบบจัดการสมาชิก: ฐานข้อมูลเกษตรกร 	<p>ติดต่อเกษตรกรตรง</p> <ul style="list-style-type: none"> - Content Marketing: เล่าเรื่องราวข้าวเขาวง - Influencer/KOL: รีวิวสินค้า
มิติสินค้า	สถานการณ์ปัจจุบัน	<ul style="list-style-type: none"> - ข้าวเปลือกเหนียว กข.๖, กอเดียว - คุณภาพพิเศษ: เหนียวนุ่ม หอม ไม่ติดมือ - ได้มาตรฐาน GI, GAP, Organic Thailand- ผลผลิต ๔๐๐-๕๐๐ กก./ไร่ - เก็บเกี่ยว พ.ย.-ธ.ค. 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้าวสาร (สี)- ข้าวกล้อง-บรรจุถุง/สุญญากาศ - แบรินด์: ข้าวเขาวง - ผลิตภัณฑ์แปรรูป: ขนม ข้าวแต่น, ข้าวกล้องฮางอก 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้าวสารบรรจุ ๕ กก., ๑๐ กก., ๒๕ กก. - ข้าวสุญญากาศ ๑ กก. - ราคา ๖๐-๗๐ บาท/กก. - จำหน่ายออนไลน์และหน้าร้าน
	ปัญหา Pain point	<ul style="list-style-type: none"> - คุณภาพไม่สม่ำเสมอ-ความชื้นไม่คงที่ - ปนเปื้อนข้าวพันธุ์อื่น - การเก็บรักษาไม่ถูกวิธี - ขาดการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> - การสีทำให้เสียคุณภาพ - ไม่มีการแยกเกรด - บรรจุภัณฑ์ไม่ทันสมัย - ขาดการตรวจสอบคุณภาพ - ต้นทุนการแปรรูปสูง 	<ul style="list-style-type: none"> - สินค้าหมดอายุ/เก่า - ขาดความหลากหลาย - บรรจุภัณฑ์ไม่น่าสนใจ - ไม่มีฉลากโภชนาการครบถ้วน - ราคาแพงกว่าข้าวทั่วไป
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	<ul style="list-style-type: none"> - IoT Sensor: วัดความชื้นข้าวเปลือก - AI Image Recognition: คัดแยกคุณภาพ - Weather Forecast App: กำหนดเวลาเก็บเกี่ยว - GPS Tracking: ติดตามจุดเก็บเกี่ยว - Digital Logbook: บันทึกข้อมูลการผลิต 	<ul style="list-style-type: none"> - QR Code/Blockchain: ตรวจสอบย้อนกลับทุกขั้นตอน - ระบบจัดการคลังสินค้า (WMS): ควบคุม Stock - AI Grading System: แยกเกรดอัตโนมัติ - Smart Packaging: บรรจุภัณฑ์อัจฉริยะ - Certificate Management: จัดการใบรับรอง GI/GAP 	<ul style="list-style-type: none"> - E-Label/NFC: ข้อมูลผลิตภัณฑ์ครบถ้วน - Inventory System: แจ้งเตือนสินค้าใกล้หมดอายุ - AR/VR: เทียบชมแปลงนา Virtual Tour - Subscription Model: สั่งซื้อประจำ - Price Comparison: เปรียบเทียบราคาแบบ Real-time

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๓๖ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพัฒนาคุณภาพข้าวปลอดภัย อำเภอห้วยผึ้ง
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรยั่งยืน จังหวัดกาฬสินธุ์
๓. แนวทางการพัฒนา	แนวทางการพัฒนาการเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและรายได้เกษตรกร
๔. หลักการและเหตุผล	เกษตรกรอำเภอห้วยผึ้ง ทำนาเป็นอาชีพหลักมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ผลผลิตเฉลี่ย ๔๐๐กก./ไร่ เนื่องจากเกษตรกรมีการปลูกข้าวอย่างต่อเนื่อง การใช้ปุ๋ยเคมี การใช้สารเคมีเพื่อป้องกันโรคแมลง โดยหวังว่าจะช่วยเพิ่มผลผลิตและเพิ่มรายได้ ไม่คำนึงถึงกระทบของการผลิตแต่ละครั้ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีการเผาตอซังข้าว จึงทำให้อินทรีย์วัตถุในดินลดลง ส่งผลให้ผลผลิตลดต่ำ จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพข้าวปลอดภัยมุ่งสู่เกษตรกรอินทรีย์
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	<ol style="list-style-type: none"> ๑. เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกรในการผลิตข้าวที่ปลอดภัย ๒. เพื่อให้เกษตรกรตระหนักถึงกระบวนการผลิตที่วิธีช่วยเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น ๓. เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร ๔. เพื่อสร้างชุมชนและกลุ่มให้มีความเข้มแข็งสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในอนาคต
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	<ol style="list-style-type: none"> ๑ จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ราย ๒ พื้นที่การผลิตข้าวอินทรีย์และข้าวคุณภาพ ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ไร่ ๓ ต้นทุนการผลิตลดลงร้อยละ ๒๐ ๔ เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๕ ๕ กลุ่มเกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP อย่างน้อย ๑ กลุ่ม
๗. พื้นที่เป้าหมาย	อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ครอบคลุมพื้นที่ ๕๒ หมู่บ้าน
๘. กิจกรรมหลัก	<ol style="list-style-type: none"> ๑ จัดอบรมเกษตรกรเรื่องการผลิตข้าว GAP จำนวน ๒ รุ่น ๒ จัดทำแปลงเรียนรู้ข้าว GAP จำนวน ๒ แปลง ๓ ส่งเสริมการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ชีวภาพ และสารชีวภัณฑ์ ๔ พัฒนาระบบการบันทึกข้อมูลการผลิตตามมาตรฐาน

	<p>๕ สนับสนุนการขอรับรองมาตรฐาน GAP</p> <p>๖ พัฒนาช่องทางการตลาดและเชื่อมโยงผู้ซื้อ</p> <p>๗ จัดตั้งศูนย์จัดการผลผลิตข้าวคุณภาพระดับตำบล</p>
๙. หน่วยงานดำเนินการ	หน่วยงานหลัก: สำนักงานเกษตรอำเภอเขาวงหน่วยงานสนับสนุน: สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, กรมส่งเสริมการเกษตร, กลุ่มวิสาหกิจชุมชน
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๒)
๑๑. งบประมาณ	<p>งบประมาณรวม ๔,๕๐๐,๐๐๐ บาท</p> <p>- ปีที่ ๑: ๑,๘๐๐,๐๐๐ บาท</p> <p>- ปีที่ ๒: ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท</p> <p>- ปีที่ ๓: ๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท</p> <p>แหล่งงบประมาณ:</p> <p>- งบประมาณจังหวัด ๖๐%</p> <p>- งบประมาณกรมส่งเสริมการเกษตร ๓๐%</p> <p>- งบ อบท. ๑๐%</p>
๑๒. ผลผลิต (Output)	<p>๑๒.๑ เกษตรกรได้รับการอบรมและพัฒนาศักยภาพ ๒๐๐ ราย</p> <p>๑๒.๒ แปลงเรียนรู้ข้าว GAP ๒ แปลง</p> <p>๑๒.๓ พื้นที่ผลิตข้าวอินทรีย์/GAP ๑,๐๐๐ ไร่</p> <p>๑๒.๔ กลุ่มเกษตรกรได้รับรองมาตรฐาน ๑ กลุ่ม</p> <p>๑๒.๕ ศูนย์จัดการผลผลิตข้าวคุณภาพ ๑ ศูนย์</p>
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	<p>ผลลัพธ์เชิงปริมาณ:</p> <p>๑๓.๑ เกษตรกรลดการใช้สารเคมีลงร้อยละ ๗๐</p> <p>๑๓.๒ ต้นทุนการผลิตลดลงเฉลี่ย ๑,๒๐๐ บาท/ไร่ (จาก ๖,๐๐๐ เหลือ ๔,๘๐๐ บาท/ไร่)</p> <p>๑๓.๓ ราคาข้าวเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๓-๕ บาท/กก.</p> <p>๑๓.๔ รายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๒,๕๐๐-๓,๐๐๐ บาท/ไร่/ปี</p> <p>๑๓.๕ ผลผลิตข้าวอินทรีย์/GAP ๗๕๐-๘๐๐ ตัน/ปี</p> <p>ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ:</p> <p>๑๓.๖ เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการผลิตข้าวอินทรีย์และข้าวGAP</p> <p>๑๓.๗ คุณภาพดินและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น</p> <p>๑๓.๘ ชุมชนมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการการผลิตและการตลาด</p> <p>๑๓.๙ มีตลาดรองรับผลผลิตที่มั่นคงและยั่งยืน</p>

หมายเหตุ : ถ้ามีมากกว่า ๑ โครงการ สามารถเพิ่มตารางได้

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ ๓๗ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินงานกิจกรรม			แหล่ง งบประมาณ	ปีที่ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
๑.โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพัฒนาคุณภาพข้าวปลอดภัย อำเภอห้วยผึ้ง	๑. งบประมาณ - ปีที่ ๑: ๑,๘๐๐,๐๐๐ บาท - ปีที่ ๒: ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท - ปีที่ ๓: ๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท - รวม: ๔,๕๐๐,๐๐๐ บาท ๒. บุคลากร - เจ้าหน้าที่เกษตร ๔ คน- วิทยากร/ผู้เชี่ยวชาญ ๕ คน - เกษตรกรต้นแบบ ๑๐ คน ๓. วัสดุอุปกรณ์ - ปุ๋ยอินทรีย์/ชีวภาพ- สารชีวภัณฑ์ - เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ - อุปกรณ์การเกษตร	กิจกรรมที่ ๑: การพัฒนาศักยภาพเกษตรกร ๑.๑ จัดอบรมการผลิตข้าวอินทรีย์ - หลักสูตร ๒ วัน จำนวน ๒ รุ่น - กลุ่มเป้าหมาย ๒๐๐ ราย ๑.๒ จัดอบรมการผลิตข้าว GAP - หลักสูตร ๒ วัน จำนวน ๒ รุ่น - กลุ่มเป้าหมาย ๒๐๐ ราย ๑.๓ ศึกษาดูงานแปลงเกษตรอินทรีย์/GAP - จำนวน ๒ ครั้ง - ผู้เข้าร่วม ๑๐๐ คน กิจกรรมที่ ๒: จัดทำแปลงเรียนรู้ ๒.๑ คัดเลือกเกษตรกรต้นแบบ ๑๐ ราย	๑. เกษตรกรได้รับการอบรม ๒๐๐ ราย ๒. แปลงเรียนรู้ข้าวอินทรีย์/GAP ๑๐ แปลง ๓. เกษตรกรต้นแบบ ๑๐ ราย ๔. พื้นที่ดำเนินการ ๕๐๐ ไร่ ๕. เกษตรกรมีความรู้ด้านการผลิตข้าวอินทรีย์/GAP เพิ่มขึ้นร้อยละ ๘๐ ๖. คู่มือ/เอกสารการผลิตข้าวอินทรีย์ ๒๐๐ เล่ม ๗. คู่มือ/เอกสารการผลิตข้าวGAP ๒๐๐ เล่ม ๘. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ๑ ครั้งปีที่ ๒ (๒๕๖๙) ๙. กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วม ๕ กลุ่ม	ปีที่ ๒ (๒๕๖๙) ๑. เกษตรกรลดการใช้สารเคมีลงร้อยละ ๗๐ ๒. ต้นทุนการผลิตลดลง ๑,๐๐๐-๑,๒๐๐ บาท/ไร่ ๓. ราคาข้าวเพิ่มขึ้น ๓-๔ บาท/กก. ๔. รายได้เพิ่มขึ้น ๒,๐๐๐-๒,๕๐๐ บาท/ไร่ ๕. กลุ่มเกษตรกรได้รับรองมาตรฐาน GAP ๓ กลุ่ม ๖. มีตลาดรองรับผลผลิตแน่นอน ๗. เกษตรกรมีการบันทึกข้อมูลการผลิต ๘๐% ปีที่ ๓ (๒๕๗๐)	ปีที่ ๓-๕ (๒๕๗๐-๒๕๗๒) ๑. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๒,๕๐๐-๓,๐๐๐ บาท/ไร่/ปี ๒. คุณภาพดินและสิ่งแวดล้อมดีขึ้นอย่างยั่งยืน ๓. ตำบลเป็นแหล่งผลิตข้าวอินทรีย์/GAP ที่สำคัญของอำเภอ ๔. มีเครือข่ายการตลาดที่เข้มแข็ง ๕. เกษตรกรมีความมั่นคงทางอาหารและรายได้ ๖. ชุมชนมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ ๗. เป็นแหล่งเรียนรู้ให้ตำบลอื่น ๘. ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	แหล่งที่ ๑: งบประมาณจังหวัดกาฬสินธุ์ - จำนวน ๒,๗๐๐,๐๐๐ บาท (๖๐%) - ปีที่ ๑: ๑,๐๘๐,๐๐๐ บาท - ปีที่ ๒: ๙๐๐,๐๐๐ บาท - ปีที่ ๓: ๗๒๐,๐๐๐ บาท แหล่งที่ ๒:กรมส่งเสริมการเกษตร - จำนวน ๑,๓๕๐,๐๐๐ บาท (๓๐%)	ปีที่ ๑พ.ศ. ๒๕๖๘ (ต.ค. ๖๗ - ก.ย. ๖๘) กิจกรรม :- อบรมเกษตรกร - จัดทำแปลงสาธิต - ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปีที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๙ (ต.ค. ๖๘ - ก.ย. ๖๙) กิจกรรม: - ขยายผลแปลง - ขอรรับรอง GAP - พัฒนาลาดปีที่ ๓พ.ศ. ๒๕๗๐

<p>- เอกสาร/สื่อการเรียนรู้</p> <p>๔. สถานที่</p> <p>- ห้องอบรม</p> <p>- แปลงสาธิต ๑๐ แห่ง</p> <p>- ศูนย์เรียนรู้ ๑ แห่ง</p>	<p>๒.๒ จัดทำแปลงสาธิตข้าวอินทรีย์ ๑๐ แปลง</p> <p>๒.๓ ติดตามและบันทึกข้อมูล</p> <p>๒.๔ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เดือนละ ๑ ครั้ง</p> <p>กิจกรรมที่ ๓: ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และชีวภาพ</p> <p>๓.๑ อบรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยหมัก</p> <p>๓.๒ จัดหาวัตถุดิบผลิตปุ๋ยชีวภาพ</p> <p>๓.๓ สนับสนุนการใช้สารชีวภัณฑ์</p> <p>๓.๔ จัดตั้งศูนย์ผลิตปุ๋ยชุมชน ๓ แห่งกิจกรรมที่ ๔: พัฒนาระบบรับรองมาตรฐาน</p> <p>๔.๑ อบรมระบบบันทึกข้อมูลการผลิต</p> <p>๔.๒ ให้คำปรึกษาการจัดทำเอกสารรับรอง</p> <p>๔.๓ ตรวจประเมินแปลงเกษตรกร</p> <p>๔.๔ ยื่นขอรับรองมาตรฐาน GAP/Organic</p> <p>กิจกรรมที่ ๕: พัฒนาการตลาดและเพิ่มมูลค่า</p>	<p>๑๐. พื้นที่เพิ่มขึ้นเป็น ๑,๐๐๐ ไร่</p> <p>๑๑. ศูนย์ผลิตปุ๋ยชุมชน ๓ แห่ง</p> <p>๑๒. เกษตรกรผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง ๒๐๐ ราย</p> <p>๑๓. ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้ ๕๐ ตันปีที่ ๒ (๒๕๖๙)</p> <p>๑๔. กลุ่มยื่นขอรับรอง GAP ๕ กลุ่ม</p> <p>๑๕. เกษตรกรมีระบบบันทึกข้อมูล ๘๐%ปีที่ ๓ (๒๕๗๐)</p> <p>๑๖. กลุ่มยื่นขอรับรอง Organic ๒ กลุ่มปีที่ ๒ (๒๕๖๙)๑๖. ศูนย์จัดการผลผลิต ๑ ศูนย์</p> <p>๑๗. ตราสินค้าข้าวตำบล ๑ ตรา</p> <p>๑๘. มีช่องทางการตลาด ๕ ช่องทางปีที่ ๓ (๒๕๗๐)๑๙. ยอดขายข้าว GAP/Organic ๗๐๐-๘๕๐ ตัน/ปี๒๐. มูลค่าการจำหน่าย ๑๔-๒๐ ล้านบาท/ปี๒๑. รายงานผลการดำเนินงาน ๓ ฉบับ</p>	<p>๘. กลุ่มได้รับรองมาตรฐาน Organic ๒ กลุ่ม</p> <p>ปีที่ ๓ (๒๕๗๐)</p> <p>๙. กลุ่มเกษตรกรทั้งหมดได้รับรองมาตรฐาน ๕ กลุ่ม</p> <p>๑๐. ผลผลิตข้าวอินทรีย์/GAP ๗๕๐-๙๐๐ ตัน/ปี</p> <p>๑๑. มีระบบตรวจสอบย้อนกลับได้</p> <p>๑๒. ชุมชนพึ่งพาปุ๋ยเคมีลดลง ๗๐%</p> <p>๑๓. ดินมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น</p> <p>ปีที่ ๓ (๒๕๗๐)</p> <p>๑๔. ข้าวของตำบลเป็นที่รู้จัก</p> <p>๑๕. มีลูกค้าประจำ/สมาชิก</p> <p>๑๖. ราคาข้าวมีเสถียรภาพ</p> <p>๑๗. เกษตรกรมีอำนาจต่อรองสูงขึ้น</p> <p>๑๘. มีข้อมูลการผลิตที่ถูกต้องครบถ้วน</p> <p>๑๙. มีแนวทางพัฒนาต่อยอด</p>	<p>๙. เกษตรกรรุ่นใหม่สนใจประกอบอาชีพเกษตร</p> <p>๑๐. มีการสืบทอดภูมิปัญญาการเกษตรอินทรีย์</p> <p>๑๑. ชุมชนมีสุขภาพดีลดการป่วยจากสารเคมี</p> <p>๑๒. เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน</p> <p>๑๓. ข้าวของตำบลเป็นแบรนด์ที่มีชื่อเสียง</p> <p>๑๔. สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้ตำบล</p> <p>๑๕. ลดปัญหาการย้ายถิ่นไปทำงานนอกพื้นที่</p> <p>๑๖. เยาวชนมีความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตร</p> <p>๑๗. การพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถถ่ายทอดสู่รุ่นต่อไป</p>	<p>- ปีที่ ๑: ๕๔๐,๐๐๐ บาท</p> <p>- ปีที่ ๒: ๔๕๐,๐๐๐ บาท</p> <p>- ปีที่ ๓: ๓๖๐,๐๐๐ บาท</p> <p>แหล่งที่ ๓:อบท. โนนนาจาน/กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี-จำนวน ๔๕๐,๐๐๐ บาท (๑๐%)</p> <p>- ปีที่ ๑: ๑๘๐,๐๐๐ บาท</p> <p>- ปีที่ ๒: ๑๕๐,๐๐๐ บาท</p> <p>- ปีที่ ๓: ๑๒๐,๐๐๐ บาท</p>	<p>(ต.ค. ๖๙ - ก.ย. ๗๐)</p> <p>กิจกรรม:</p> <p>- ขอรับรอง Organic/GAP</p> <p>- เสริมสร้างตลาด</p> <p>- ประเมินผล</p>
--	--	---	---	--	--	---

		<p>๕.๑ จัดตั้งศูนย์จัดการ ผลิตข้าวคุณภาพ</p> <p>๕.๒ เชื่อมโยงตลาดและผู้ ซื้อ</p> <p>๕.๓ พัฒนาบรรจุภัณฑ์ และตราสินค้า</p> <p>๕.๔ จัดงานแสดงสินค้า และประชาสัมพันธ์</p> <p>๕.๕ ส่งเสริมการขาย ออนไลน์</p> <p>กิจกรรมที่ ๖: ติดตามและ ประเมินผล</p> <p>๖.๑ ติดตามแปลง เกษตรกร เดือนละ ๒ ครั้ง</p> <p>๖.๒ ประเมินผลการ ดำเนินงาน ปีละ ๒ ครั้ง</p> <p>๖.๓ จัดทำรายงานผลการ ดำเนินงาน</p> <p>๖.๔ สรุปบทเรียนและ ข้อเสนอแนะ</p>		<p>๒๐. โครงการเป็น ต้นแบบที่ประสบ ความสำเร็จ</p>			
--	--	--	--	--	--	--	--

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาที่ดิน. (๒๕๖๓). แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอห้วยผึ้ง กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาที่ดิน.ชลประทานกาฬสินธุ์. (๒๕๖๗).
- ที่ว่ากรมอำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์. (๒๕๖๙). ข้อมูลเขตการปกครอง. กาฬสินธุ์: ที่ว่าการอำเภอห้วยผึ้ง.
- สถานีอุตุวิทยามหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์. (๒๕๖๗). ข้อมูลปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี. กาฬสินธุ์: กรมอุตุนิยมวิทยา.
- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๘). ข้อมูลการจำแนกหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรตามอายุ. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๘). ข้อมูลลักษณะการประกอบอาชีพและการถือครองที่ดิน. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๙). ข้อมูลกลุ่มเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๙). ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และกลุ่มยุวเกษตรกร. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๙). ข้อมูลอาสาสมัครเกษตรและปราชญ์ชาวบ้าน. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๙). ข้อมูลศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง.
- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง. (๒๕๖๙). ข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง
- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง(๒๕๖๙). ข้อมูลครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง
- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง(๒๕๖๙). ข้อมูลต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๘. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง
- สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง(๒๕๖๙). ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบและองค์กรเกษตรกร. กาฬสินธุ์: สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยผึ้ง
- สำนักงานทะเบียนอำเภอห้วยผึ้ง(๒๕๖๙). ข้อมูลจำนวนครัวเรือนและประชากร. กาฬสินธุ์: สำนักงานทะเบียนอำเภอห้วยผึ้ง
- สำนักงานปศุสัตว์อำเภอห้วยผึ้ง(๒๕๖๘). ข้อมูลด้านปศุสัตว์. กาฬสินธุ์: สำนักงานปศุสัตว์อำเภอห้วยผึ้ง
- สำนักงานประมงอำเภอห้วยผึ้ง(๒๕๖๘). ข้อมูลจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ. กาฬสินธุ์: สำนักงานประมงอำเภอห้วยผึ้ง
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอห้วยผึ้ง(๒๕๖๙). ข้อมูลผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP. กาฬสินธุ์: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอห้วยผึ้ง
- สำนักงานสหกรณ์จังหวัดกาฬสินธุ์. (๒๕๖๙). ข้อมูลกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์. กาฬสินธุ์: สำนักงานสหกรณ์จังหวัดกาฬสินธุ์.
- Agri-Map. (๒๕๖๙). แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอห้วยผึ้ง.ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๙.
- Agri-Map. (๒๕๖๙). แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้ตำบล/อำเภอ. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๙.

Agri-Map. (๒๕๖๙). แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอห้วยผึ้ง ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๙.

Agri-Map. (๒๕๖๙). ข้อมูลด้านพืช. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๙.

Agri-Map. (๒๕๖๙). แผนที่แสดงเขตความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๙.

Agri-Map. (๒๕๖๙). แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง). ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๒๕๖๙.

มิตรเอิร์ธ (Mitrearth). (๒๕๖๕). แผนที่แสดงความลาดชันตำบล/อำเภอ. สืบค้นจาก mitrearth's post. Tomorrow.io. (ม.ป.ป.).

ข้อมูลสภาพอากาศ. สืบค้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๙.